

SCIENTIFIC DISCUSSION

VOL 1, No 36, (2019)

Scientific discussion
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3041-4245

The journal is registered and published in Czech Republic.

Articles are accepted each month.

Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

- **Chief editor:** Zbyněk Liška
- **Managing editor:** Štěpán Kašpar
- Leoš Vaněk (Metropolitní univerzita)
- Jarmila Procházková (Univerzita Karlova v Praze)
- Hugues Bernard (Medizinische Universität Wien)
- Philip Brinkerhoff (Universität zu Köln)
- Zofia Jakubowska (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
- Łukasz Woźniak (Uniwersytet Warszawski)
- Petr Novikov — Ph.D, Chair of General Psychology and Pedagogy.
- Daniel Skvortsov — Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities.
- Lyudmila Zhdannikova — PhD in geography, lecturer in social and economic geography

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal.

Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

«Scientific discussion»

Editorial board address: Korunní 1151/67, 130 00 Praha 3-Vinohrady

E-mail: info@scientific-discussion.com

Web: www.scientific-discussion.com

CONTENT

SECTION OF BIOLOGICAL AND MEDICAL SCIENCES

Bembel S.

ELEMENTS OF THE TECTONIC MODEL OF THE MIDDLE JURASSIC DEPOSITS IN THE reservoirs OF THE SURGUT ARCH OF WESTERN SIBERIA 3

SECTION OF HUMANITARIAN AND PHILOLOGICAL SCIENCES

Kulieshov A.

THE LANGUAGE OF METAPHYSICS: PROBLEMS AND SOLUTIONS 7

Numanov M., Erkinov I.

COMBINATION OF EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC WORKS IN HIGH SCHOOL 16

Almataev T., Saydaliev I., Tursunov O., Kasimov I.

TO THE QUESTION OF SYNERGETIC INTEGRATION OF EDUCATION, SCIENCE AND PRODUCTION IN UZBEKISTAN 20

SECTION OF MATHEMATICS, PHYSICS AND INFORMATICS

Akhmetova A., Nugmanova S., Tletay Sh., Malimova N., Baubekova A.

DIFFICULTIES AND SOLUTION OF PKI AS BASIS FOR DIGITAL TRUST 22

Volobuev A.

WHY IT IS NECESSARY INTRODUCE A PHOTON SPACE 26

Semina I., Korneychuk A., Kozhmendina I., Shpineva V.

INFLUENCE OF ELECTROMAGNETIC FIELDS ON THE ENVIRONMENT AND HUMAN BODY 28

Semina I., Korneychuk A., Kozhmendina I., Shpineva V.

MONITORING OF POWER TRANSFORMERS OF OMSK THERMAL POWER STATION WITH APPLICATION OF CONTROLLER MARK MDR 1001.2 TSM 31

Virchenko N., Ovcharenko O.

SOME PROPERTIES OF (τ, β) -GENERALIZED HYPERGEOMETRIC FUNCTION, IT'S ORDER AND TYPE 33

Sobchuk V.

METHODOLOGY OF PRICE POLICY MANAGEMENT IN INFORMATION SYSTEMS OF MARKETING NETWORKS 36

SECTION OF SCIENCES ABOUT EARTH

Musaiev Z., Yefimenko A.

THE INFLUENCE OF UNEVENNESS OF THE EARTH'S SURFACE ON THE DYNAMIC STABILITY OF THE SHORT-LOADER DURING ITS TRANSPORT OPERATIONS 42

SECTION OF SOCIAL AND ECONOMIC SCIENCES

Aleskerova Yu., Fedoryshyna L., Lebid' O.

THE CURRENT SITUATION AND PROSPECTS OF INSURANCE MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE ... 46

Grinenko T.

PROFESSIONAL STANDARDS: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF APPLICATION IN THE PRACTICE OF WORKING WITH THE PERSONNEL OF ORGANIZATIONS 55

Japarova K.

PROBLEMS IN THE DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN'S ECONOMY AND THE ROLE OF THE EEU IN THEIR SOLUTION 59

Razumova Y., Levina E.

CUSTOMS AND TARIFF TOOLS FOR REGULATING THE IMPORT OF GOODS OF INFORMATION AND COMMUNICATION INFRASTRUCTURE 63

Menliosmanov Z.

PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF CUSTOMS CONTROL IN THE CONTEXT OF PROTECTION OF FOREIGN ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE 65

Radchenko O.

THE ROLE OF THE STATE IN REGULATING THE LAND MARKET IN UKRAINE IN MODERN GLOBALIZATION AND INTEGRATION CONDITIONS 70

Shkurat M.

FORMATION OF THE COMPLEX MECHANISM OF PUBLIC GOVERNANCE OF HIGHER EDUCATION QUALITY IN UKRAINE 72

SECTION OF SOCIAL AND ECONOMIC SCIENCES

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Алескерова Ю.В.

доктор економічних наук,

*доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Вінницького національного аграрного університету, (м. Вінниця)*

Федоришина Л.І.

кандидат історичних наук,

доцент кафедри аналізу та статистики,

Вінницький національний аграрний університет, (м. Вінниця)

Лебідь О.

магістр, Вінницького національного аграрного університету, (м. Вінниця)

THE CURRENT SITUATION AND PROSPECTS OF INSURANCE MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE

Aleskerova Yu.

Doctor of Economics, Senior Researcher, Associate Professor of the Finance,

Banking and Insurance Department Vinnytsia National Agrarian University Vinnytsia, Ukraine

Fedoryshyna L.

Candidate of Historical Studies, Associate Professor

Department of Analysis and Statistics Vinnitsa National Agrarian University, Ukraine

Lebid' O.

Master's degree, Vinnytsia National Agrarian University

Анотація

В даній статті досліджено аспекти страхування в Україні, проаналізовано динаміку та структуру ринку страхових послуг. Досліджено концентрацію на страховому ринку за видами та здійснено порівняльний аналіз результатів діяльності страхових компаній. Обґрунтовано необхідність функціонування страхового ринку як одного із стратегічних секторів національної економіки.

Встановлено, що основні показники розвитку страхового ринку України мають позитивну динаміку, але його функціональні та інституційні характеристики в цілому ще не відповідають реальним потребам національної економіки. З'ясовано, що для успішного розвитку та покращення ситуації на українському ринку страхових послуг необхідна злагодженість та скоординованість роботи як держави, так і страхових компаній.

Встановлено, що основними факторами під впливом яких функціонує ринок страхування в Україні є: продовження військового конфлікту в країні; обмеження платоспроможного попиту з боку кінцевих споживачів послуг через зниження рівня доходів населення і суб'єктів господарювання; девальвація національної валюти; втрата депозитів окремих страховиків внаслідок ліквідації значної кількості банківських установ; зниження ліквідності фондового ринку тощо.

Визначено, що на даний момент ефективне функціонування страхового ринку в Україні гальмується відсутністю єдиної державної стратегії щодо розвитку ринку страхових послуг, нестабільністю економічної ситуації в державі, низьким рівнем страхової культури та фінансової освіченості учасників страхового ринку, браком ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів, низьким рівнем капіталізації вітчизняних страховиків, зволіканням із впровадженням обов'язкового медичного, аграрного та пенсійного страхування за участю страховиків, низьким рівнем якості послуг, що надаються окремими страховиками тощо.

Адаптація страхового ринку до змін, пов'язаних із модернізацією фінансових інструментів у страховій індустрії та впровадженням інноваційних технологій в організацію страхової діяльності, сприятиме підвищенню якості страхового захисту, стимулюванню впровадження нових видів страхування і страхових технологій, урізноманітненню спектру страхових послуг, удосконаленню форм і методів страхового нагляду тощо.

Abstract

This article explores aspects of insurance in Ukraine, analyzes the dynamics and structure of the insurance market. Concentration on insurance market by type was investigated and comparative analysis of results of activity of insurance companies was made.

The necessity of functioning of the insurance market as one of the strategic sectors of the national economy is substantiated. It is established that the main indicators of the development of the insurance market of Ukraine have positive dynamics, but its functional and institutional characteristics as a whole do not yet meet the real needs of the national economy. It is found out that the successful development and improvement of the situation in the

Ukrainian insurance market requires the coherence and coordination of work of both the state and insurance companies.

It is established that the main factors influenced by the functioning of the insurance market in Ukraine are: the continuation of the military conflict in the country; limiting the effective demand from end-users of services by reducing the incomes of the population and economic entities; devaluation of the national currency; loss of individual insurer deposits as a result of the liquidation of a large number of banking institutions; decrease in stock market liquidity, etc.

It is determined that at the moment the effective functioning of the insurance market in Ukraine is hampered by the lack of a unified state strategy for the development of the insurance market, the instability of the economic situation in the country, the low level of insurance culture and financial education of participants of the insurance market, the lack of liquid financial instruments to conduct an effective investment policy. , low level of capitalization of domestic insurers, delay in the introduction of compulsory medical, agrarian and pension th insurance with the participation of insurers, low quality of services provided by individual insurers, etc.

Adaptation of the insurance market to changes related to the modernization of financial instruments in the insurance industry and the introduction of innovative technologies in the organization of insurance activities, will improve the quality of insurance protection, stimulate the introduction of new types of insurance and insurance technologies, diversify the range of insurance services, improve the method of insurance supervision, etc.

Ключові слова: страхування, страховий ринок, страхові компанії, інфраструктура, ринкова економіка, страхові премії.

Keywords: insurance, insurance market, insurance companies, infrastructure, market economy, insurance premiums.

Постановка проблеми. Одним із невід'ємних елементів ринкової інфраструктури та фінансової системи будь-якої держави є страховий ринок. Світовий досвід показує, що рівень розвитку економіки країни часто визначають за рівнем організації страхової справи, яка за рентабельністю у багатьох країнах світу випереджає промисловий та банківський сектори. Ефективно функціонуючий страховий ринок має стати важливою компонентою ринкової економіки і відігравати визначальну роль у формуванні загальноекономічної ситуації в країні, адже він створює страхове середовище, здатне забезпечити страховий захист суб'єктам господарювання і фізичним особам у зв'язку із наслідками страхових подій, зменшуючи значною мірою витрати державного бюджету на відшкодування збитків, спричинених внаслідок надзвичайних ситуацій, різноманітних природних лих, а також захищає бізнес від непередбачуваних ризиків та забезпечує соціальну підтримку населення. По-друге, ринок страхування акумулює значні фонди неактивного капіталу й перетворює його у потужне джерело інвестиційних ресурсів, які активізують реальний сектор економіки і стимулюють соціально-економічне зростання країни.

Процес розвитку страхового ринку України супроводжується низкою таких проблем, як недосконалість державного регулювання ринку фінансових послуг, кризовий стан національної економіки, недостатній рівень впровадження інновацій страховими компаніями, недовіра з боку споживачів страхових послуг тощо. За такої ситуації страховий ринок України не може повноцінно виконувати свої економічні функції. Зазначене зумовлює необхідність пошуку шляхів прискорення розвитку національного страхового ринку, що сприятиме подоланню негативних проявів ризиків господарювання та зростанню національної економіки в цілому.

Досвід показує, що розвиток вітчизняного страхового ринку перебуває під дедалі наростаючим тиском процесів глобалізації та міжнародної

інтеграції. За оцінками фахівців нині не існує у чистому вигляді національних страхових ринків, усі вони через експансію іноземного капіталу, через систему перестрахування ризиків на зарубіжних страхових ринках, створення спільних страхових компаній злилися в єдиний страховий простір та зазнали суттєвих змін. При цьому загострилися проблеми, пов'язані із забезпеченням економічної конкурентоспроможності в новому економічному середовищі. Розв'язання таких проблем в Україні потребує поглиблених досліджень у напрямках визначення позитивних і негативних факторів, які приносять в український страховий ринок зарубіжні страхові компанії, а також причин, що гальмують розвиток вітчизняного страхового ринку. Актуальність проблеми розвитку страхового ринку зумовлена необхідністю розробки ефективної стратегічної політики щодо забезпечення страхової діяльності в Україні.

Таки чином, підґрунтям для забезпечення більш високого рівня стабільності народногосподарського відтворювального процесу, створенням дієвої системи захисту інтересів громадян, підприємців, держави, досягненням соціальної злагоди, гарантом високого рівня життя населення та підтриманням соціальної стабільності суспільства має стати досконала система страхового захисту, яка неможлива без ефективного функціонування ринку страхових послуг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами формування та розвитку ринку страхових послуг в Україні присвячено низьку наукових праць та досліджень, зокрема: Городніченко Ю.В. Тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України; Пурій Г.М. Страховий ринок України: Сучасний стан та проблеми розвитку; Золотарьова О.В., Галаганов В.О. Актуальні проблеми та перспективи розвитку страхування життя в Україні; Коцюбинська Є.Б. Сучасний стан соціального страхування в Україні та багато інших як вітчизняних так і зарубіжних науковців.

Вагомий внесок у розробку теоретичних і практичних засад функціонування страхового ринку України внесли вітчизняні вчені-економісти: Александрова М. М., Базилевич В. Д., Бланк І. А., Білик М. Д., Внукова Н. М., Горбач Л. М., Заруба О. Д., Осадець С. С., Ротова Т. А., Терещенко О. О. та інші. Проблеми функціонування та розвитку страхового ринку розглядаються, зокрема, в працях таких зарубіжних науковців та практиків: Бріггема С. Ф., Гінзбурга А. І., Дюжикова С. Ф., Зайцевої М. А., Ковальова В. В., Орланюк-Малицької Л. О., Рейтмана Л., Сплетухова Ю. А., Сухова В. А., Федорової Т. А., Шарпа У. Ф., Хемптона Д. Д., Шахова А. К., Юлдашева Р. Т.

Процес розвитку страхового ринку України супроводжується низкою таких проблем, як недосконалість державного регулювання ринку фінансових послуг, кризовий стан національної економіки, недостатній рівень впровадження інновацій страховими компаніями, недовіра з боку споживачів страхових послуг тощо. За такої ситуації страховий ринок України не може повноцінно виконувати свої економічні функції. Зазначене зумовлює необхідність пошуку шляхів прискорення розвитку національного страхового ринку, що сприятиме подоланню негативних проявів ризиків господарювання та зростанню національної економіки в цілому.

Мета дослідження полягає в визначенні аспектів страхування на сучасному ринку страхових компаній.

Виклад основного матеріалу. Страховий ринок — це особливе соціально-економічне середовище, певна сфера економічних стосунків, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист.

Страховий ринок можна розглядати як:

- форму організації грошових стосунків по формуванню і розподілу страхового фонду для забезпечення страхового захисту суспільства;
- сукупність страхових організацій (страховиків), що здійснюють процес страхування.

Обов'язковими умовами функціонування страхового ринку є:

- наявність в товаристві попиту на страхову продукцію;
- наявність страховиків, здатних задовольнити цей попит.

Об'єктивними умовами існування страхового ринку є суспільна потреба у страхових послугах та наявність страховика, здатного її задовольнити. На ринку відбувається суспільне визнання страхової послуги, а його головною функцією є акумуляція та розподіл страхового фонду. А тому страховий ринок ще визначають як інструмент розподілу страхового фонду для забезпечення страхового захисту фізичних та юридичних осіб.

На особливу увагу заслуговує характеристика суб'єктів страхового ринку, яка визначає його елементну структуру.

До головних суб'єктів страхового ринку відносять страховиків, страхувальників, страхових посередників та інших учасників. Головне місце серед

них займають страховики та страхувальники. Іншими учасниками страхових відносин є: застраховані особи, об'єднання страховиків, перестраховики, товариства взаємного страхування, органи державного нагляду за страховою діяльністю, професійні оцінювачі ризиків (андеррайтери, сюрвеєри), професійні оцінювачі збитків (аварійні комісари, аджастери, диспашери). Суб'єкти страхового ринку є самостійними у своїх рішеннях, між ними існує рівноправне партнерство, розвинена система горизонтальних і вертикальних зв'язків. На ринку забезпечується органічний зв'язок між цими суб'єктами шляхом спільного визнання потреби у страхових послугах, які пропонуються на ньому.

Відповідно до норм Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" (2001), страховиками визнаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю, згідно з Законом України "Про господарські товариства" з урахуванням особливостей страхового законодавства, а також одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Учасників страховика повинно бути не менше трьох. В окремих випадках страховиками визнаються державні організації, які створені та діють відповідно до чинного страхового законодавства, а також товариства взаємного страхування (ТВС). З метою координації своєї діяльності, захисту інтересів своїх членів та здійснення спільних програм страховики можуть утворювати спілки, асоціації та інші об'єднання. Ці об'єднання не можуть займатися страховою діяльністю. В Україні вже створені й проводять свою діяльність такі об'єднання, як: Ліга страхових організацій України, Моторне (транспортне) страхове бюро, Авіаційне страхове бюро, Морське страхове бюро, Національний ядерний страховий пул та ін.

Важливим суб'єктом страхового ринку є страхувальники. Ними визнають юридичних осіб та дієздатних громадян, які уклали зі страховиками договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України. Страхувальники мають певні права та обов'язки під час дії договору страхування, які потрібно з'ясувати.

Страховими посередниками можуть бути страхові або перестраховальні брокери, страхові агенти.

Об'єктом страхового ринку є страхові продукти — специфічні послуги, що надаються страхувальнику при виконанні договору страхування (пропонуються на страховому ринку). Ціна на них формується на основі конкуренції і відображається у страховому тарифі. Купівля-продаж оформляється страховим договором (страховим свідоцтвом або полісом).

Особливості страхової послуги:

— носить нематеріальний характер і пропонується покупцям на ринку як об'єкт, зумовлена великою кількістю застережень;

— віддалена від виконання тривалим строком;

— може бути невиконаною, якщо при ризиковому страхуванні не відбудеться подія, від якої покупець страхувався, внісши платіж.

Законодавство визначає об'єкти страхування як майнові інтереси, пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю, володінням, користуванням, розпорядженням майном, а також з відшкодуванням шкоди, заподіяної страхувальником третій особі.

Специфіку взаємовідносин суб'єктів на страховому ринку визначає рівень розвитку його інфраструктури, яка забезпечує можливість реалізації економічних інтересів страховиків і страхувальників, посилює захищеність усіх сфер економічного життя суспільства, допомагає інтегруватися у світовий економічний простір, сприяє координації всіх суб'єктів страхового ринку; активізує страхову діяльність. Її основними елементами є:

- фінансово-кредитна система;
- аудиторські служби;
- страхова експертиза;
- правове та нормативне забезпечення;
- розвинена система підготовки кадрів;
- наукові дослідження;
- інформаційні технології тощо.

Крім елементної класифікації, страховий ринок структуризують за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.

Основа інституціональної та територіальної структури страхового ринку складають страхові компанії, в основу класифікації яких покладено: характер власності страховиків; їх спеціалізацію; розмір статутного капіталу; територію обслуговування та ін.

Інституціональна структура базується на розмежуванні приватної, публічної і комбінованої форм власності. Відповідно до такого підходу розрізняють ринки акціонерних, корпоративних, взаємних та державних страхових компаній. В Україні їх діяльність регламентується Законом України "Про господарські товариства" з урахуванням вимог Закону України "Про страхування".

За територіальною ознакою виділяють національний, регіональний та міжнародний страхові ринки.

За галузевою ознакою страховий ринок поділяють на:

- 1) ринок страхування життя;
- 2) ринок загальних видів страхування.

Таким чином, страховий ринок є складною, багатогальною, динамічною, відповідним чином структурованою, відкритою, мобільною, залежною від загальної економічної ситуації в країні та активності страховика системою.

На сьогоднішній день страхування - є одним із стратегічних секторів національної економіки, адже окрім реалізації компенсаційної функції, воно здатне значною мірою сприяти розв'язанню низки завдань держави шляхом акумуляції заощаджень у вигляді страхових премій і перетворення їх в інвестиції. Водночас, страховий ринок України має низку ризиків, які виступають «інгібіторами» його розвитку, основними серед яких є:

1) неможливістю передбачити час та масштаб чергової кризи та глобальні ризики, що зумовлені циклічним характером розвитку світової економічної та фінансової систем;

2) макро- та мікроекономічні ризики, які пов'язані із збереженням тенденцій до зниження темпів зростання національної економіки, високих рівнів інфляції, рівня інвестиційної активності, та відсотків за банківським кредитуванням, низького рівня життя населення України, недостатнього рівня розвитку внутрішньої інфраструктури;

3) ризики фінансові, що включають незадовільний фінансовий стан значної частини страховиків, низький рівень якості їхніх активів, який залежить від інвестиційних доходів депозитної політики банківської системи;

4) ризики, до яких належать посилення цінової конкуренції та загроза банкрутства значної кількості страховиків, зростання обсягу невиконаних зобов'язань між страховиками, в т.ч. договори перестрахування, та у відносинах з контрагентами і партнерами (банками, інвестиційними компаніями тощо) [3].

Теперішній стан розвитку страхового ринку України свідчить про те, що він недостатньо ефективно виконує свою роль у функціонуванні фінансової системи. Так, за оцінками експертів, частка страхових платежів за особистим страхуванням в Україні становить усього 4-5%, тоді як у Західній Європі та США цей вид послуг займає близько 60%, у Японії – 80%, у Великобританії – 70%, а у світі в середньому – 58,3%. Загальний обсяг страхових послуг на фінансовому ринку України за зібраними преміями дорівнював 0,06% світового обсягу і був меншим у 400 разів порівняно із США, у 60 разів – із Німеччиною, у 50 разів – із Францією [1,3].

Незважаючи на стрімкі темпи зростання кількісних показників, інституційні та функціональні характеристики страхових ринків України загалом не відповідають реальним потребам економіки та тенденціям світових страхових ринків, які зумовлюють його істотне відставання у глобальному процесі формування світової фінансової системи [4].

Однією із важливих проблем страхових компаній залишається недостатня кількість ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів.

Станом на 31.03.2019 загальна кількість страхових компаній становила - 265, у тому числі СК "life"1 – 27 компаній, СК "non-life" – 238 компаній, (станом на 31.03.2018 – 292 компанії, у тому числі СК "life" – 32 компанії, СК "non-life" – 260 компаній), таким чином, кількість страхових компаній мають тенденцію до зменшення: так, станом на 31.03.2019 порівняно з аналогічною датою 2018 року, кількість компаній зменшилася на 27 СК. У таблиці 1 показано кількість страхових компаній.

Таблиця 1.

Кількість страхових компаній (31.03.2019 р.)

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018	На кінець кварталу	
			І кв.2018	І кв.2019
в т.ч. СК "non-Life"	261	251	260	238
в т.ч. СК "Life"	33	30	32	27
Всього	294	281	292	265

Примітка:

СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "nonLife" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя. Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

У порівнянні із I кварталом 2018 року на 1 712,6 млн. грн. (14,7%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 1 553,9 млн. грн. (19,1%). Майже по всім видам страхування відбулось збільшення валових страхових премій, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") (збільшення валових страхових платежів на 670,2 млн. грн. (24,9%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) (збільшення валових страхових платежів на 442,6 млн. грн. (49,0%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ на 421,0 млн. грн. (35,5%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 284,5 млн. грн. (16,3%)); страхування життя (збільшення валових страхових платежів на 195,0 млн. грн. (23,6%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 180,3 млн. грн. (74,1%)); авіаційне страхування (збільшення валових страхових платежів на 72,9 млн. грн. (90,0%)).

Питома вага страхових премій у валових страхових преміях за I квартал 2019 року становила 72,6%, що на 2,7 в.п. більше в порівнянні з I кварталом 2018 року [1,2].

Протягом аналізованого періоду також зменшилась кількість укладених договорів страхування на 1 325,8 тис. одиниць (або на 2,8%), при цьому на

400,1 тис. одиниць (або на 2,4%) зменшилась кількість договорів з добровільного страхування, в тому числі зменшилась кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на 461,2 тис. одиниць (або на 5,0%), кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилась 206,2 тис. одиниць (або на 36,1%), кількість укладених договорів на страхування медичних витрат навпаки зросла на 362,0 тис. одиниць (або на 46,0%) [1]. У порівнянні з 2018 роком збільшились також такі показники, як: загальні активи страховиків на 8 579,9 млн. грн. (15,7%); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів – 6 599,1 млн. грн. (18,9%) [1,3].

Страхові компанії повинні задовольняти вимоги клієнтів та заохочувати бажання до страхування шляхом зниження тарифів, для чого необхідно знижувати свої власні витрати та оптимізувати бізнес-плани. Саме це може сприяти зростанню конкурентоспроможності та розширенню страхового ринку України. Сучасний світ змінюється досить швидко, тому страхова галузь повинна адекватно оцінювати ризики, загрози, тенденції, і приймати рішення для успішного розвитку бізнесу [10].

У таблиці 2 наведені основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка.

Таблиця 2

Основні показники та динаміка діяльності страхового ринку України

	I кв. 2018	I кв. 2019	Темпи приросту I кв. 2019/ I кв. 2018	
			млн. грн.	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	18 870,8	19 126,3	-	1,4
- зі страховальниками – фізичними особами	17 751,1	17 626,2	-	-0,7
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	28 506,6	26 925,3	-	-5,5
Страхова діяльність, млн. грн.				
Валові страхові премії	11 618,5	13 331,1	1 712,6	14,7
Валові страхові виплати	3 167,1	3 311,2	144,1	4,5
Рівень валових виплат, %	27,3%	24,8%	-	-
Чисті страхові премії	8 119,0	9 672,9	1 553,9	19,1
Чисті страхові виплати	3 099,6	3 248,7	149,1	4,8
Рівень чистих виплат, %	38,2%	33,6%	-	-

Перестраховання, млн. грн.				
Сплачено на перестраховання, у тому числі:	4 349,0	4 443,4	94,4	2,2
- перестраховикам-резидентам	3 499,5	3 658,1	158,6	4,5
- перестраховикам-нерезидентам	849,5	785,3	-64,2	-7,6
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	435,1	354,3	-80,8	-18,6
- перестраховиками-резидентами	67,5	62,5	-5,0	-7,4
- перестраховиками-нерезидентами	367,6	291,8	-75,8	-20,6
Отримані страхові премії від				
перестраховувальників-нерезидентів	9,9	14,5	4,6	46,5
Виплати, компенсовані перестраховувальникам-нерезидентам	0,3	0,0	-0,3	0,0
Страхові резерви, млн. грн.				
Обсяг сформованих страхових резервів	22 221,7	28 170,8	5 949,1	26,8
- резерви зі страхування життя	8 310,6	9 581,9	1 271,3	15,3
- технічні резерви	13 911,1	18 588,9	4 677,8	33,6
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.				
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	54 546,3	63 126,2	8 579,9	15,7
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	34 871,4	41 470,5	6 599,1	18,9
Обсяг сплачених статутних капіталів	12 363,7	11 702,7	-661,0	-5,3

На даний час одним із важливих індикаторів оцінки виконання страховим ринком його функції залишається частка довгострокового страхування у загальній сумі у вигляді страхових премій. Так, в Україні частка страхування життя у загальному обсязі зібраних страхових премій за I квартал 2019 року становила 12 309,7 млн. грн. (або 92,3% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – 1 021,4 млн. грн. (або 7,7% від загальної суми страхових премій) [1].

Для України наслідками світових нововведень у страхуванні є: Укрупнення бізнесу – це основний тренд, який плавно переходить з 2017 року. 60% українського ринку знаходяться в ТОП-30 страхових компаній. Топові компанії будуть продовжувати зростати за рахунок злиття, пошуку нових інвесторів, банкруства та відкриття ліцензій дрібних страховиків. Перехід страховиків від співпраці з агентами в онлайн-сервіс. Поліс цивільної відповідальності, страховка для туристів за кордон автоматизуються і переміщуються в інтернет. Великі провайдери страхового ринку України вже впроваджують мобільні додатки і чат-боти. Такі кроки приведуть до зростання конкуренції серед страхових компаній і брокерів. Зростання кількості особистих видів страхування. Число застрахованих виросте, щонайменше, на 30%. Зокрема, зміниться ринок медичного страхування, адже державні реформи змушують споживачів звертатися в комерційні клініки. Пряме врегулювання збитків. Наприклад, при ДТП пряме врегулювання полягає в тому, що за завдану шкоду потерпіла сторона буде отримувати гроші за допомогою своєї страхової компанії, а не як зараз, коли збиток оплачує стра-

хова компанія винуватця ДТП. Плюси прямого врегулювання збитків по ОСЦПВ полягають в тому, що власник автомобіля може сам вибрати надійну страхову компанію, де надалі може отримати своє страхове відшкодування. Кібер-страхування. Маємо на увазі роботу із складними ризиками, що призводять до фінансових втрат, знищення або погіршення репутації страхувальника в результаті виходу з ладу ІТ-систем, систем інформаційної безпеки. Корпоративне медичне страхування. Наша країна виходить на рівень економіки, який дає можливість багатьом компаніям надавати соціальний пакет своїм співробітникам. Смарт-контракти. Це набір програмних кодів-тригерів, які активуються при настанні тих обставин, які вимагають проведення страхових виплат. Смарт-контракти дозволяють заощадити значну частину часу, необхідного для аналізу страхових випадків і оперативного проведення виплат, а технології блокчейн дозволять гарантувати достатню ступінь прозорості для клієнтів, державних і наглядових органів. «Поліс на період». Страховий договір активується тоді, коли він є необхідним клієнту, з оплатою лише за інтервал активної дії поліса. Подібна послуга дозволяє «вмикати» страхування, наприклад, від нещасного випадку саме тоді, коли страхувальник відправляється в туристичний похід, а КАСКО – в період експлуатації транспортного засобу [4]. Телематика КАСКО – це можливість зниження вартості поліса для окремого водія. Іншими словами, це спеціальна система моніторингу, основною функцією якої є відстеження особливостей водіння конкретної людини. Після згоди власника транспортного засобу, відбувається монтаж пристрою моніторингу. Протягом

місяця збирається інформація, яка визначає характеристику поведінки клієнта за кермом. Вона оцінюється за 10-ти бальною системою. За результатами підрахунку власнику повертається певний відсоток від страхового платежу за КАСКО.

Все частіше економічний розвиток на глобальному рівні визначає можливості та проблеми, що постають перед страховим сектором кожної окремої країни. Це особливо стосується вітчизняних страховиків, які активно працюють на кількох ринках. Ускладнення взаємодії учасників обумовлені усвідомленням пост-фінансової кризи, адже фінан-

сова нестабільність в одному регіоні може поширюватися та впливати на операції в іншому. Крім цього, події в галузі використання технологій, що посилюють проблеми кібер-безпеки, все більше активізують страховальників, яким потрібні рішення щодо управління міжнародними ризиками, а також захист від макроекономічних та політичних несприятливих подій, які обмежують розвиток ринку. Все це формує можливості та виклики для страхового сектора.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 2019 рік представлена в таблиці 3.

Таблиця 3

Концентрація страхового ринку за I квартал 2019 року

страхування «Life»			страхування «non-Life»		
Перші (Тор)	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	614,9	60,2	1 691,7	13,7	1
Тор 10	984,7	96,4	4 794,4	38,9	5
Тор 20	1 021,4	100,0	7 391,9	60,0	8
Тор 30	x	x	9 142,3	74,3	10
Тор 50	x	x	10 930,9	88,8	12
Тор 100	x	x	12 121,6	98,5	13
Тор 150	x	x	12 289,4	99,8	16
Всього	1 021,4	100,0	12 309,7	100,0	18

У порівнянні із розвиненими країнами світу, в яких частка страхування життя становить понад 60%, в Україні таке страхування все ще залишається на дуже низькому рівні, тому страхування життя має важливе значення як для розвитку страхового ринку, так і для національної економіки в цілому, адже саме у сфері страхування життя акумулюються внутрішні довгострокові ресурси, які можна використовувати у вигляді інвестицій у різних галузях економіки, що сприяє економічному зростанню держави.

Чисті страхові виплати з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») збільшилися на 6,4%. – зростанням рівня валових виплат до 21,5 % та чистих страхових виплат до 26,3 %.

Ріст валових страхових виплат відбувся за рахунок істотного зменшення надходжень валових страхових платежів (-20,0%) при незначному збільшенні валових страхових виплат (+1,2%). Високий рівень валових страхових виплат спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 40,4%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 38,5%. Дещо нижчим є рівень валових виплат з недержавного обов'язкового страхування – 32,3%.

Високий рівень чистих страхових виплат спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 45,7%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 39,1%, а також з недержавного обов'язкового страхування – 32,7%; – зменшенням кількості

укладених договорів страхування та перестрахування у т. ч.: договорів (крім обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті) на 16,1 %; договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті – на 5,2 %. зменшенням операції вихідного перестрахування на 30,7% до 4499,3 млн грн. Зменшення відбулося за рахунок спаду перестрахування всередині країни на 33,2% до 3437,7 млн грн. [2].

Водночас, як у період розвитку, так і сьогодні багато проблем страхового ринку залишаються не вирішені. Як наслідок, страховий ринок не забезпечує потреб суспільства в сучасних страхових послугах. На ринку існують страхові компанії, які практикують демпінг, не забезпечуючи при цьому виконання взятих на себе зобов'язань, прикриваючись недостовірною звітністю, яка не дає змоги оцінити реальний фінансовий стан таких страховиків, що спотворює можливість споживача зробити усвідомлений вибір.

Розвиток страхового ринку гальмує недосконале, застаріле законодавство, неефективні, непрозорі, непередбачувані та вибіркові правила державного регулювання і нагляд. Заходів, що вживаються для фінансового оздоровлення страховиків, виведення з ринку тих страховиків, які не мають можливості найближчим часом покращити свій незадовільний фінансовий стан, не достатньо. На неналежному рівні забезпечуються потреби ринку в кваліфікованому персоналі, насамперед, страхових

агентів, андеррайтерів, актуаріїв, страхових інженерів, страхових детективів. Через значний обсяг непокритих страхуванням ризиків у держави та в суспільстві бракує коштів на відшкодування шкоди або виникає необхідність використання коштів державного, місцевих бюджетів і суспільних фондів. У структурі українського ВВП невиправдано малою є частка класичного страхового ринку, на яку припадає близько 0,9 %, у той час як середньосвітовий показник становить близько 7 %.

Результати проведеного аналізу динаміки основних показників розвитку страхового ринку дозволяють стверджувати, що діяльність страхових компаній в сучасних умовах є нестабільною, має значний процент відхилення страхових премій у порівнянні з попередніми періодами страхової діяльності.

Висновок. Проведений аналіз свідчить про те, що страховий ринок в Україні перебуває на стадії розвитку, порівняно із світовим. Це зумовлено відсутністю єдиної державної стратегії щодо розвитку ринку страхових послуг в державі, нестабільністю економічної ситуації, яка склалась в державі, низьким рівнем страхової культури, фінансової освіченості учасників страхового ринку, браком ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів низьким рівнем якості послуг, низьким рівнем капіталізації вітчизняних страховиків, зволіканням із упровадженням обов'язкового медичного, аграрного та пенсійного страхування за участю страховиків, що надаються окремими страховиками тощо.

Формування розвиненого страхового ринку забезпечить сприятливі умови для ринкової трансформації національної економіки та стабільного розвитку міжнародних відносин. Попри те, що кількісні показники розвитку страхового ринку України мають позитивну динаміку, його функціональні та інституційні характеристики в цілому ще не відповідають реальним потребам національної економіки. Для успішного розвитку та покращення ситуації на українському ринку страхових послуг необхідна злагодженість та скоординованість роботи як держави, так і страхових компаній. При цьому держава має забезпечити ринок стабільною нормативною базою, необтяжливим державним наглядом, а з іншого боку страхові компанії мають бути максимально сумлінними та чесними у процесі співпраці зі своїми клієнтами. Адаптація страхового ринку до змін, пов'язаних із зміною дизайну фінансових інструментів у страховій індустрії та впровадженням інноваційних технологій в організацію страхової діяльності, сприятиме підвищенню якості страхового захисту застрахованих осіб, стимулюванню впровадження нових видів страхування і страхових технологій, урізноманітненню спектру страхових послуг, удосконаленню форм і методів страхового нагляду тощо.

Страховий ринок України перебуває на етапі розвитку та інтеграції у світовий простір. Основними факторами під впливом яких функціонує ринок страхування в Україні є: продовження військо-

вого конфлікту в країні; обмеження платоспроможного попиту з боку кінцевих споживачів послуг (страхувальників) через зниження рівня вільних доходів населення і суб'єктів господарювання; девальвація національної валюти; втрата депозитів окремих страховиків внаслідок ліквідації значної кількості банківських установ; зниження ліквідності фондового ринку тощо [6, с. 81]. На даний момент ефективне функціонування страхового ринку України гальмується відсутністю єдиної державної стратегії щодо розвитку ринку страхових послуг в державі, нестабільністю економічної ситуації в державі, низьким рівнем страхової культури та фінансової освіченості учасників страхового ринку, браком ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів, низьким рівнем капіталізації вітчизняних страховиків (недокапіталізованість страхових компаній унеможливило страхування масштабних ризиків в енергетичній, екологічній, фінансовій сферах), зволіканням із упровадженням обов'язкового медичного, аграрного та пенсійного страхування за участю страховиків, низьким рівнем якості послуг, що надаються окремими страховиками тощо.

Страховий ринок перебуває під дією значних як зовнішніх, так і внутрішніх ризиків. Основними з них є:

– глобальні ризики, зумовлені циклічним характером розвитку світової економічної та фінансової систем, неможливістю передбачити час та масштаб чергової кризи;

– макро- та мікроекономічні ризики, пов'язані, зокрема, із збереженням тенденцій до зниження темпів зростання національної економіки або окремих галузей, рівня інвестиційної активності, високих рівня інфляції та відсотків за банківським кредитуванням, низького рівня життя населення України, недостатнього рівня розвитку внутрішньої інфраструктури;

– фінансові ризики, що включають, зокрема, незадовільний фінансовий стан значної частини страховиків, низький рівень якості активів, залежність інвестиційних доходів від депозитної політики банківської системи;

– комерційні ризики, до яких, зокрема, належить посилення цінової конкуренції та загроза банкрутства значної кількості страховиків, зростання обсягу невиконаних зобов'язань між страховиками, в т. ч. за договорами перестрахування, та у відносинах з контрагентами і партнерами (банками, інвестиційними компаніями тощо) [3].

Таким чином, перспективами розвитку страхового ринку є:

1. Створення та розвиток інституціонального та інфраструктурного середовища, сприятливого для страхового бізнесу і виконання ним своїх функцій.

2. Успішне функціонування страхової системи, спроможної захистити майнові інтереси держави, громадян та господарюючих суб'єктів.

3. Формування незалежної, справедливої та компетентної контрольно-наглядової системи, спроможної забезпечити баланс між контролем за

дотриманням встановлених правил і втручанням у діяльність суб'єктів страхової системи.

4. Встановлення процедур і правил, що забезпечуватимуть виявлення та врахування інтересів кожної групи у процесі прийняття рішень на всіх рівнях влади, посилення конкуренції і відповідальності за результати й наслідки прийнятих та реалізованих рішень.

5. Створення механізмів рівноправного діалогу страхових організацій, страхувальників та держави з ключових питань розвитку, результати якого стають основою нормативних рішень, що приймають.

6. Підтримка суб'єктів страхового ринку у питаннях самоорганізації.

7. Відновлення довіри суб'єктів страхового ринку до державних інститутів, боротьба з корупцією на основі формування процедур і правил контролю за діяльністю органів влади.

8. Реалізація політики розвитку конкуренції і жорстке прискікання будь-яких проявів монополізму для забезпечення рівних умов діяльності, за яких перемагають найефективніші страхові організації.

9. Створення умов для того, щоб страхові інновації стали головним інструментом конкурентної боротьби.

10. Повномасштабна інтеграція страхового ринку України у світовий страховий простір. Щоб досягти бажаних цілей, треба створити інституційну систему для вироблення стратегії модернізації, сумісну з наявними культурними, політичними й інституційними обмеженнями, систему інтерактивного управління зростанням страхового ринку. Її функціонування повинне спиратися на такі коаліції інтересів, які в нинішній ситуації мають шанси стати коаліціями дії.

Для стабільного розвитку страхового ринку в Україні, має стати запровадження режиму внутрішнього ринку Європейського Союзу (ЄС). Страхові компанії, які будуть виконувати умови ЄС, зможуть отримати доступ до одного із найбільших ринків світу. У свою чергу, зменшення ризиків страхування, сприятиме збільшенню довіри споживачів та стабільності страхового сектору, який є не лише частиною фінансового ринку, але й суттєвим чинником економічного розвитку країн та інструментом вирішення багатьох соціальних проблем.

Список літератури

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-prostan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>
2. Марценюк-Розарьонова О.В. Стан розвитку особистого страхування в Україні. // О.В. Марценюк-Розарьонова, О.О. Даровік. Сборник статей научно-информационного центра «Знание» по материалам XXX международной научно-практической конференции: «Развитие науки в XXI веке» 3 часть, г. Харьков: сборник со статьями (уровень стандарта, академический уровень). - Х.: научно-информационный центр «Знание», 2017. -

120с.

3. Пурій Г.М. Страховий ринок в Україні. Сучасний стан та проблеми розвитку.// Г.М. Пурій. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6609>.

4. Тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України. Городніченко Ю.В./Гроші. Фінанси і кредит. Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство. Вип.10. 2017 р. – с.569-573.

5. Aleskerova Y., Mulyk T., Fedoryshyna L. Improving credit protection analysis methods reports of main agricultural enterprises / Baltic Journal of Economic Studies. - 2018. - Vol. 4 № 2. - P. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-1-7>.

(Web of Science Core Collection)

6. Aleskerova Y., Fedoryshyna L., Koval N. Features of loan security for the reproduction of fixed assets for agricultural purposes / Baltic Journal of Economic Studies. - 2018. - Vol. 4 № 4. - P. 1-5. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-1-7>.

(Web of Science Core Collection)

7. Алескерова Ю.В. Фінансовий ринок: Підручник. Хмельницький 2019. 324с.

8. Aleskerova Yuliia, Fedoryshyna Lidiia Analysis of investment activities of enterprises of Ukraine Economic system development trends: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. – Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2018. – P.1-17. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-571-28-2>.

9. Aleskerova Y. Insurance policy and its models in relation to agriculture. Глобальні та національні проблеми економіки. №4.2015р. С.760-766.

10. Алескерова Ю.В. Бусько І.М. Управління фінансовими потоками страхової компанії. Інфраструктура ринку №27.2019р.С.271-277.

11. Алескерова Ю.В. Онуфрієць Т.С. Фінансовий менеджмент страхових компаній. Інфраструктура ринку. №28. 2019р. С.304-307.

12. Алескерова Ю.В. Астапкевич А.О. Фінансовий контроль за страховими компаніями. Інфраструктура ринку.№29. 2019р. С420-426.

13. Клепікова О. А. Дослідження динаміки розвитку страхового ринку України як складової світового ринку страхових послуг / О. А. Клепікова // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – Одеса: Астропринт, 2010. – Т. 15. – Вип. 20. – С. 101-111.

14. Машина Н.І. Міжнародне страхування. Навчальний посібник, К. -Центр учбової літератури, 2006. – 480 с.

15. Клепікова О. А. Моделювання маркетингової стратегії страхової компанії / О. А. Клепікова // Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Економіка. – 2013. № 6(147). с. 55-60.

16. Фурман В.М. Страхові послуги для населення // Фінанси України. – 2010. - №4.

17. Александрова М.М. Страхування: навчально – методичний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 280 с.

18. Соколовська З.М. Прикладні моделі системної динаміки : [монографія] / З.М. Соколовська, О.А. Клепікова. – Одеса: Астропринт, 2015. 308 с.

19. Тулуш Л.Д. Сучасний стан і перспективи розвитку страхового ринку в Україні / Л.Д. Тулуш, Ю.С. Воскобійник. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php>.

20. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2011-2020 роки [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257.

21. Говорушко Т. А. Страхові послуги: навчальний посібник / Т.А. Говорушко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.

22. Добош Н. Оцінка фінансової стійкості страховика / Н. Добош // Формування ринкової економіки України. 2009. № 19. С. 207-212.

23. Музика О.М. Стан та тенденції розвитку страхового ринку України / О.М. Музика // Збірник науково-технічних праць НЛУУ. – Львів. – 2008. – С. 246-255.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ: ВОЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИМЕНЕНИЯ В ПРАКТИКЕ РАБОТЫ С ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНИЗАЦИЙ

Гриненко Т.Г.

доцент, кандидат философских наук

PROFESSIONAL STANDARDS: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF APPLICATION IN THE PRACTICE OF WORKING WITH THE PERSONNEL OF ORGANIZATIONS

Grinenko T.

Associate Professor, candidate of philosophy

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы использования профессиональных стандартов в развитии национальной системы квалификаций, роль профессиональных стандартов в технологиях управления персоналом. Исследуется Центр оценки квалификаций как инструмент определения квалификационного уровня сотрудника на основе требований профессионального стандарта. Показан формальный характер и отсутствие компетентностного подхода в оценке квалификаций и разработке профессиональных стандартов.

Abstract

The article discusses the use of professional standards in the development of the national system of qualifications, the role of professional standards in personnel management technologies. The center of qualification assessment as a tool for determining the qualification level of an employee based on the requirements of a professional standard is investigated. The formal nature and lack of competence approach in the assessment of qualifications and development of professional standards are shown.

Ключевые слова: профессиональный стандарт, квалификация, центр оценки квалификаций, кадровые технологии, компетенции.

Keywords: professional standard, qualification, qualification assessment center, personnel technologies, competences.

С начала 2000-х годов вопросы организации рынка труда РФ и деятельности по управлению персоналом отечественных предприятий и организаций находятся в центре постоянного внимания государства. Наиболее активно осуществляется разработка профессиональных стандартов, призванных дополнить, а в некоторых случаях и заменить квалификационные справочники, нормативные документы, действующие в этой сфере деятельности. Предполагалось, что профессиональные стандарты будут являться гибкими инструментами «развития национальной системы квалификаций, обновляемые синхронно или с опережением модернизации экономики» [7]. К настоящему времени разработано более 2000 стандартов, поэтому можно достаточно полно проанализировать полученные результаты. Прежде всего, хотелось бы ответить на вопрос: Оправдались ли ожидания сделать стандарты «гибкими инструментами» развития квалификационного поля профессий.

История вопроса.

В разработке профессиональных стандартов специалисты опирались на опыт Великобритании, которой признан лучшим в разработке этих документов. Термин «профессиональный стандарт» впервые был использован в Программе социальных реформ на 1996-2000гг., утвержденной постановлением Правительства РФ от 26.02.1997 № 222 [2]. Но активная работа по разработке профессиональных стандартов развернулась только после 2006 года, когда было создано Национальное агентство развития квалификаций. Появились первые профессиональные стандарты для работников сферы индустрии питания. Позднее, в 2011 г. было создано Агентство стратегических инициатив (АСИ), разработавшее дорожную карту «Создание Национальной системы квалификаций и компетенций» и План разработки профессиональных стандартов на 2012–2015 годы. Министерство труда подготовило макет профессионального стандарта и разработало ряд нормативных и методических документов. Тем не менее, первые стандарты были приняты лишь

VOL 1, No 36 (2019)

Scientific discussion
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3041-4245

The journal is registered and published in Czech Republic.

Articles are accepted each month.

Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

- **Chief editor:** Zbyněk Liška
- **Managing editor:** Štěpán Kašpar
- Leoš Vaněk (Metropolitní univerzita)
- Jarmila Procházková (Univerzita Karlova v Praze)
- Hugues Bernard (Medizinische Universität Wien)
- Philip Brinkerhoff (Universität zu Köln)
- Zofia Jakubowska (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
- Łukasz Woźniak (Uniwersytet Warszawski)
- Petr Novikov — Ph.D, Chair of General Psychology and Pedagogy.
- Daniel Skvortsov — Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities.
- Lyudmila Zhdannikova — PhD in geography, lecturer in social and economic geography

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal.

Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

«Scientific discussion»

Editorial board address: Korunní 1151/67, 130 00 Praha 3-Vinohrady

E-mail: info@scientific-discussion.com

Web: www.scientific-discussion.com